

התמונה המקרו כלכלית- צמיחה, תעסוקה, פערים ועוני: מאין באנו, ולאן אנחנו הולכים?

האגודה הישראלית לכלכלה

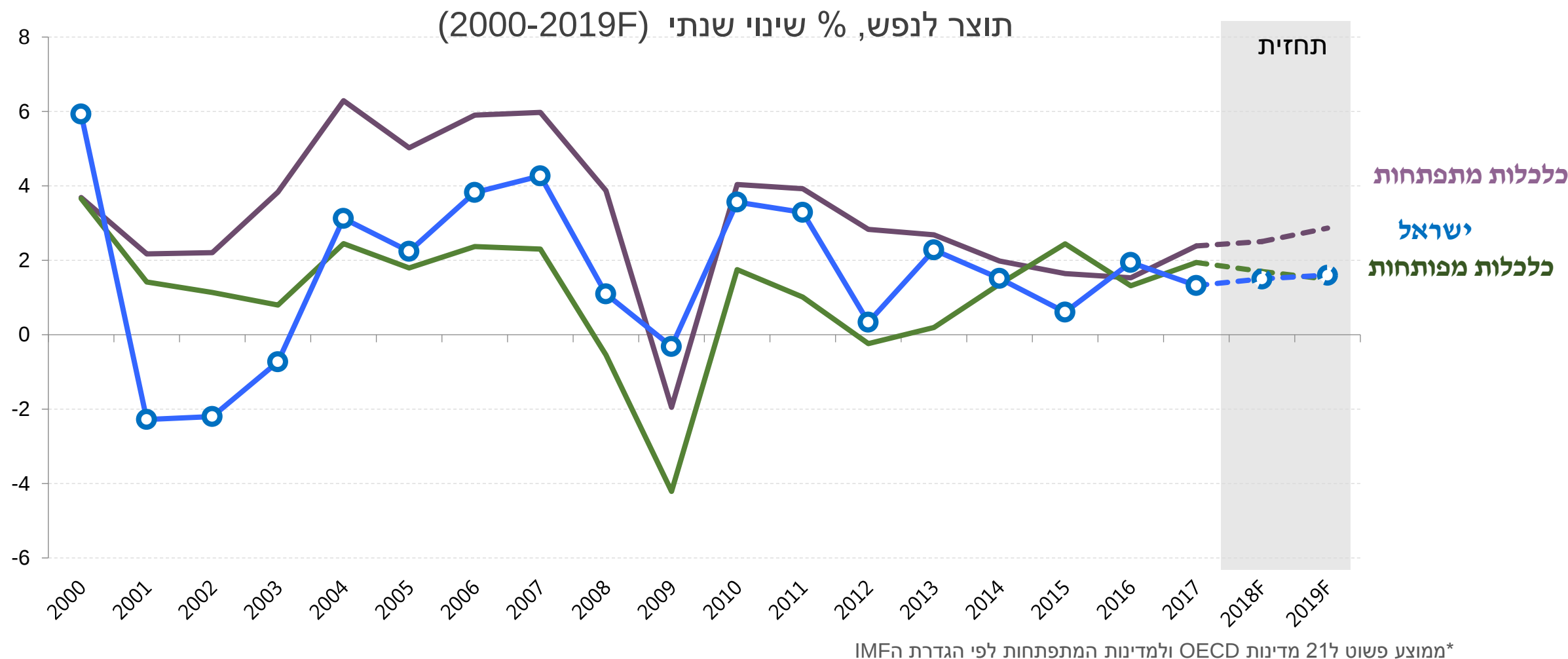
ד"ר קרנית פלוג, נגידת בנק ישראל | 14 ביוני 2018

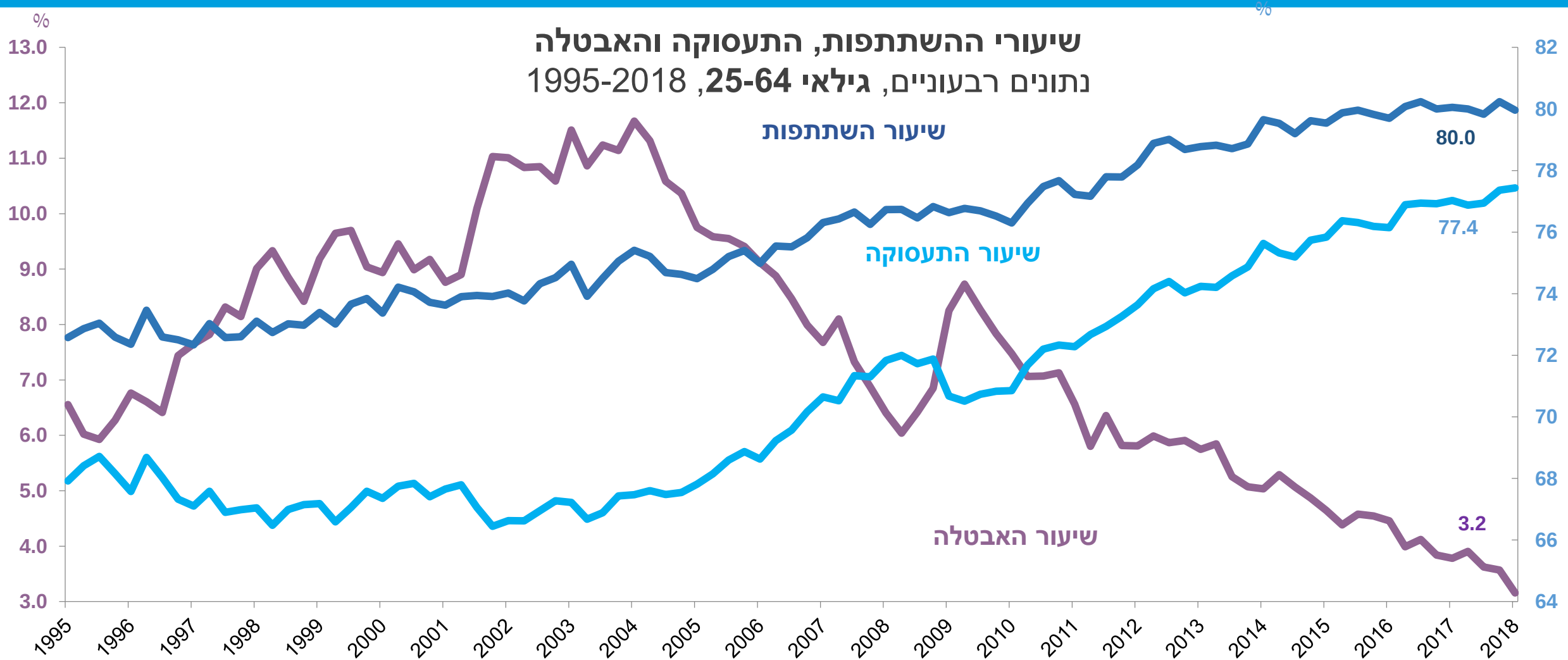
התמונה המקור כלכלית

שיעור צמיחת התוצר לנפש מתואם עם המגמה הגלובלית, ומעט גבוה במרבית התקופה מזה שבמדינות המפותחות

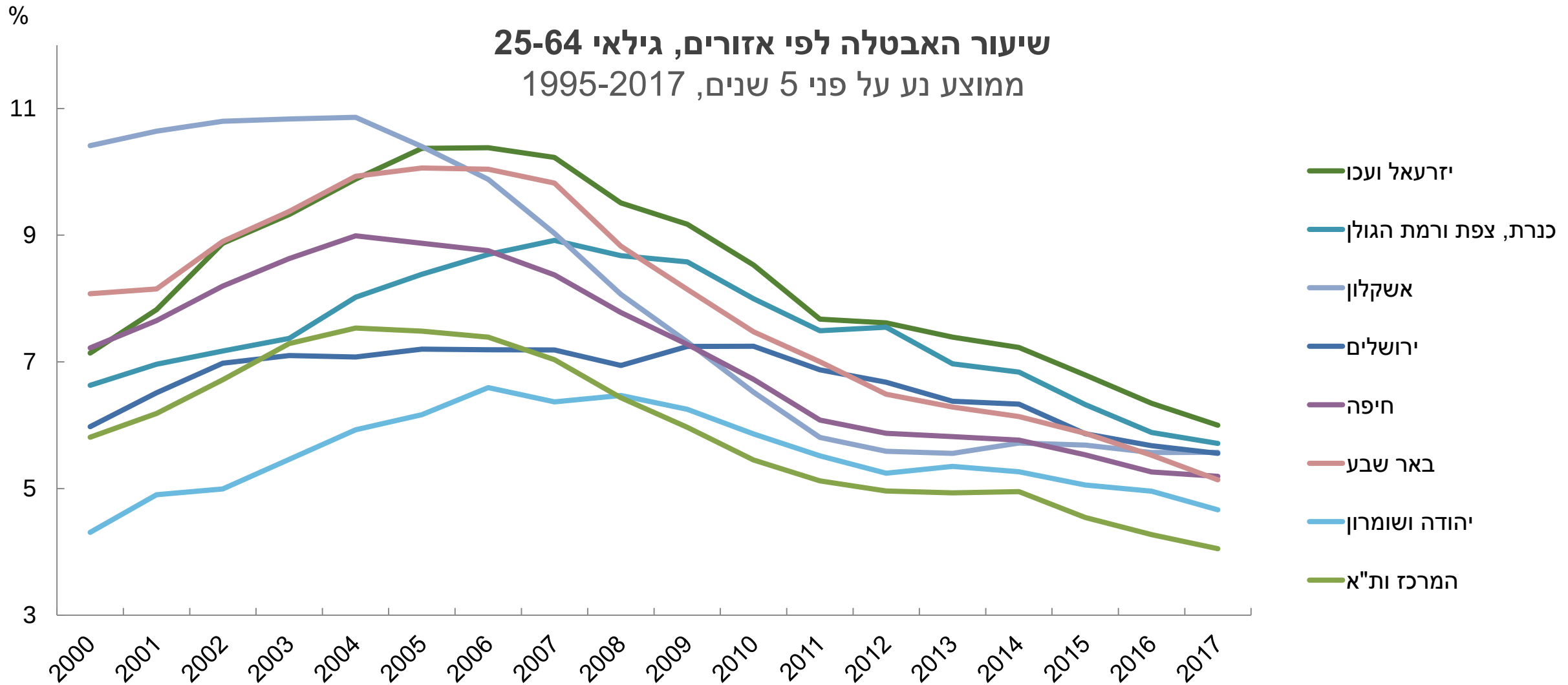
שוק העבודה המשיך להתהדק השנה, ושלל מדדים מעידים כי הוא נמצא בסביבה של תעסוקה מלאה

האבטלה ירדה בכל המחוזות לרמת שפל; הפערים בין האזורים מצביעים על הבדלים מבניים

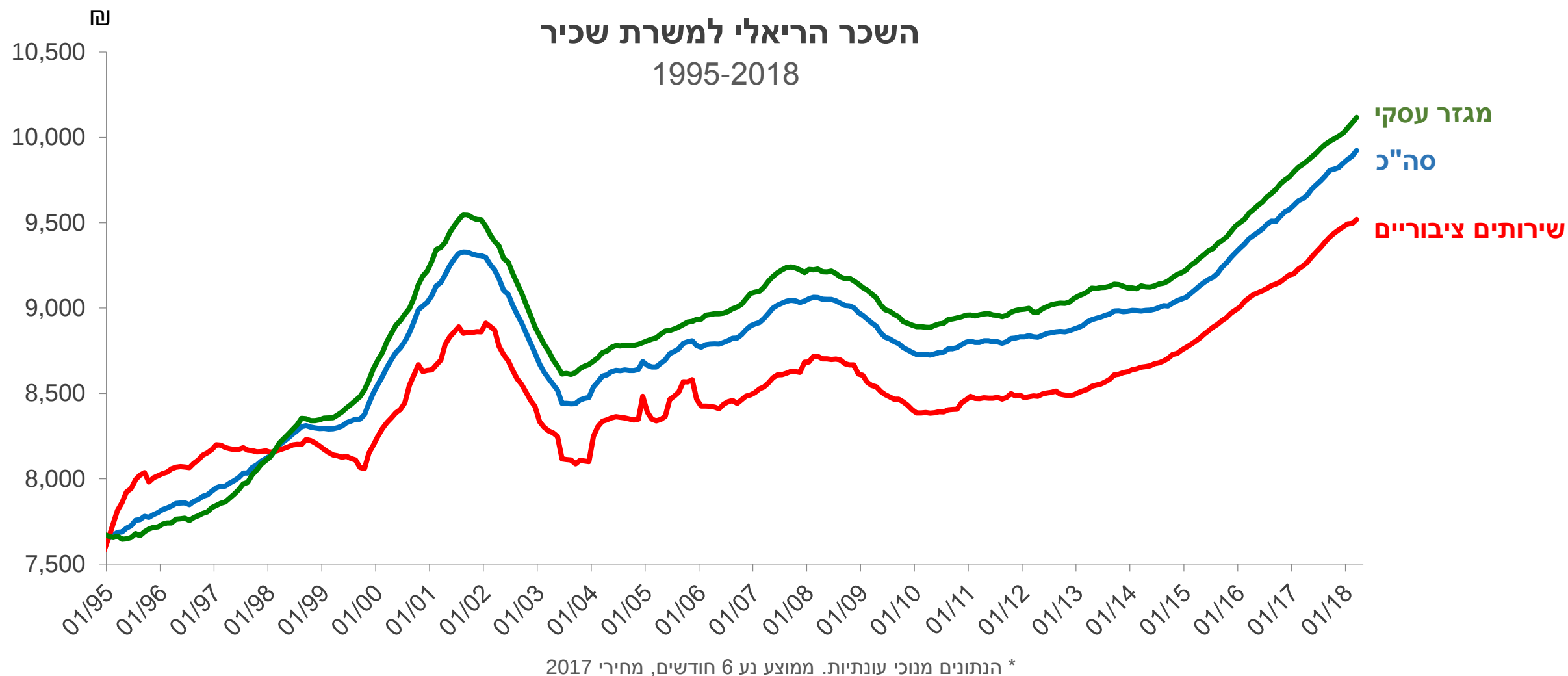

שיעור האבטלה לפי אזורים, גילאי 25-64
ממוצע נע על פני 5 שנים, 1995-2017

המקור: עיבודי בנק ישראל לסקרי כוח אדם של הלמ"ס (דו"ח בנק ישראל 2017, עמ' 196)

השכר עולה בכל מגזרי המשק

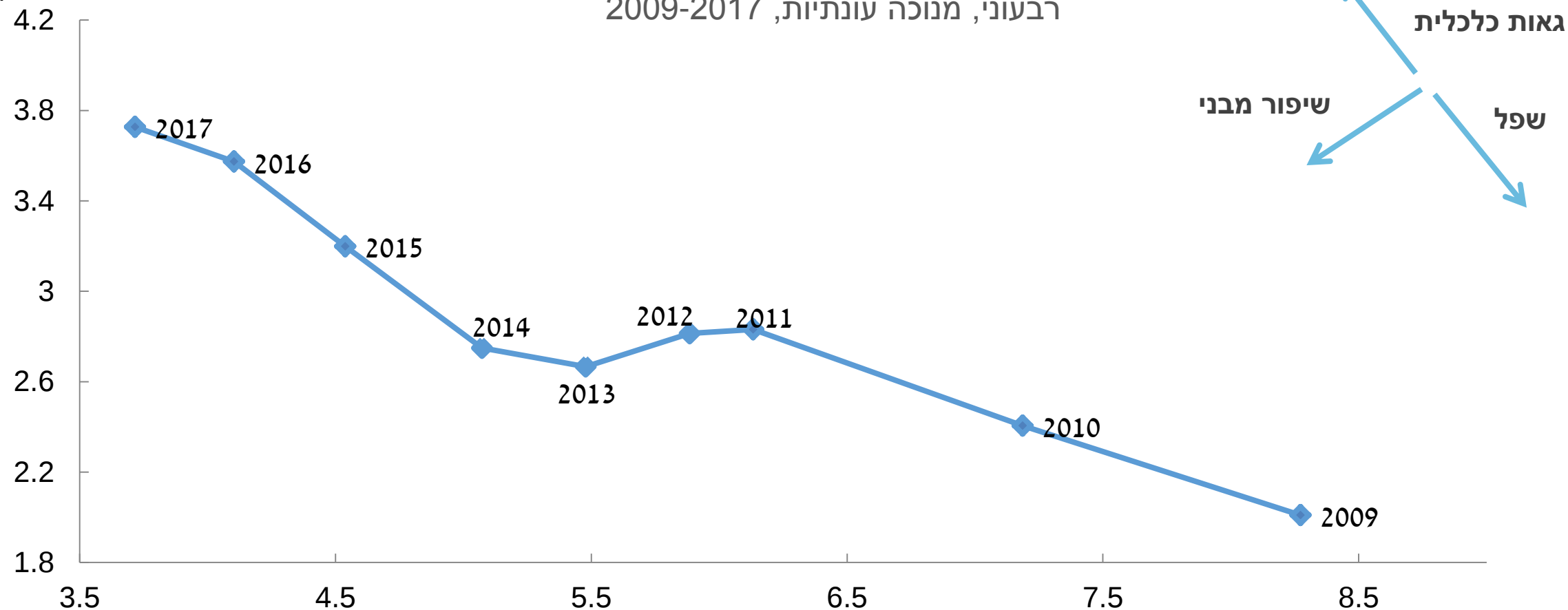

לצד השיפור המחזורי, חל שיפור מבני בשוק העבודה

שיעור המשרות
הפנויות

שיעור האבטלה בגילאי 25-64 ושיעור המשרות הפנויות במגזר העסקי

רבעוני, מנוכה עונתיות, 2009-2017

שיעור האבטלה

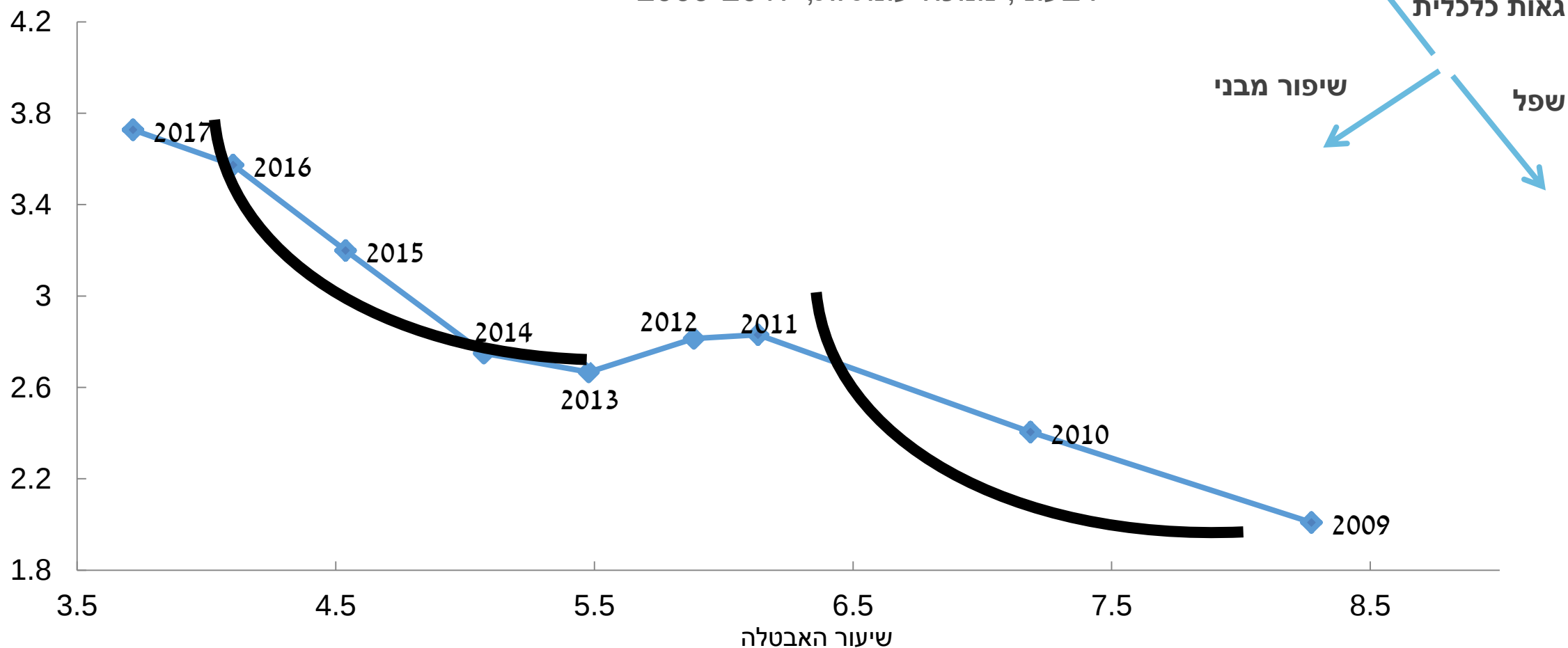
המקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ועיבודי בנק ישראל (דו"ח בנק ישראל 2017, עמ' 11)

לצד השיפור המחזורי, חל שיפור מבני בשוק העבודה

שיעור המשרות
הפנויות

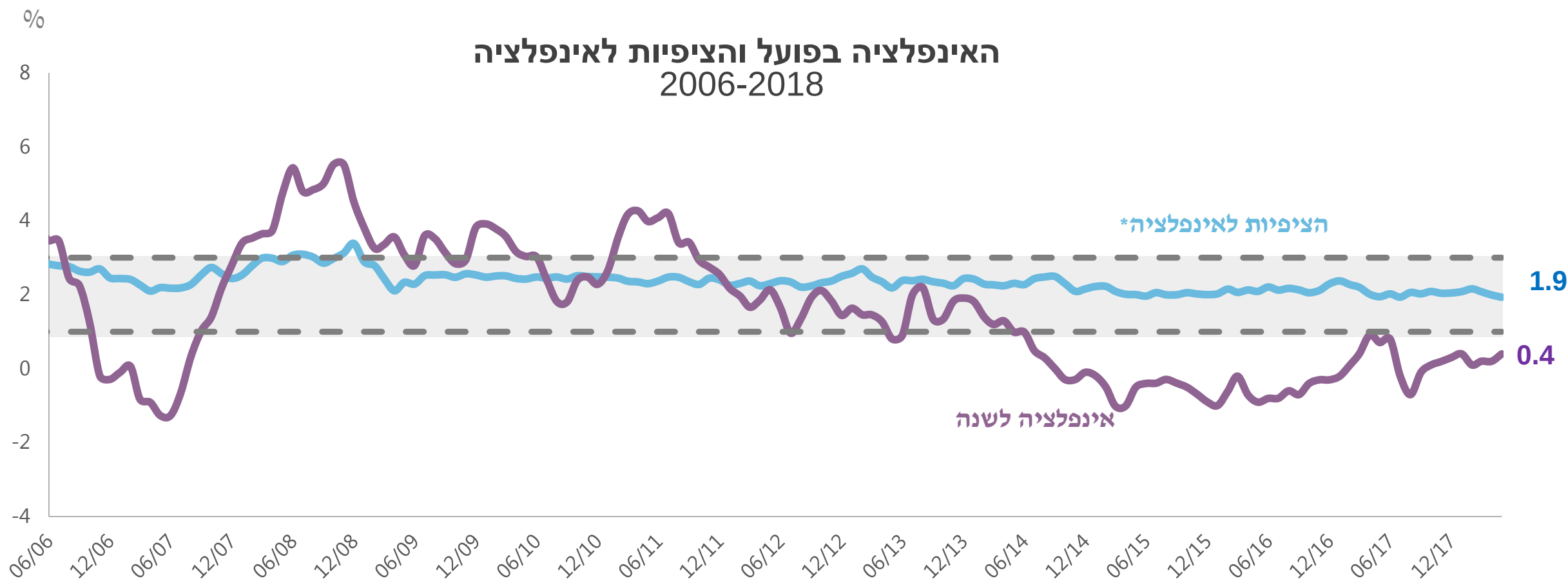
שיעור האבטלה בגילאי 25-64 ושיעור המשרות הפנויות במגזר העסקי

רבעוני, מנוכה עונתיות, 2009-2017

המקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ועיבודי בנק ישראל (דו"ח בנק ישראל 2017, עמ' 11)

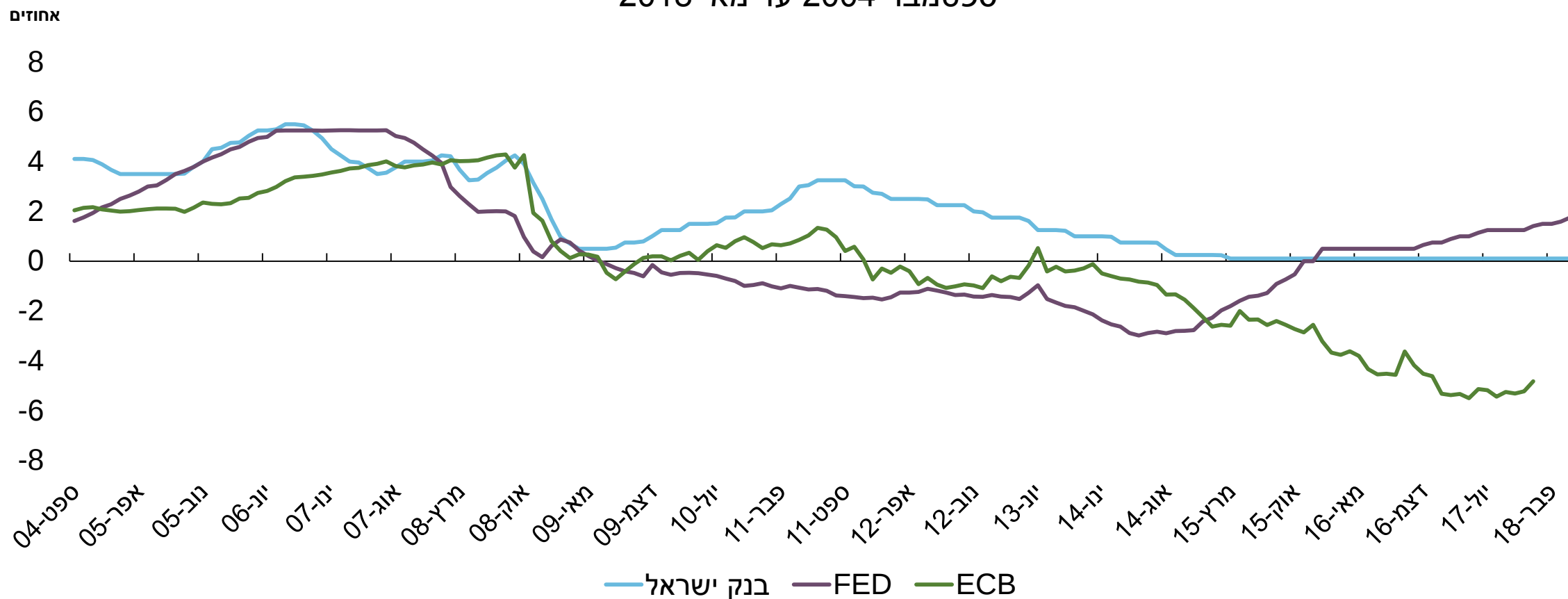
האינפלציה עולה אך עודנה מתחת ליעד; הציפיות לטווחים הארוכים מעוגנות בטווח היעד

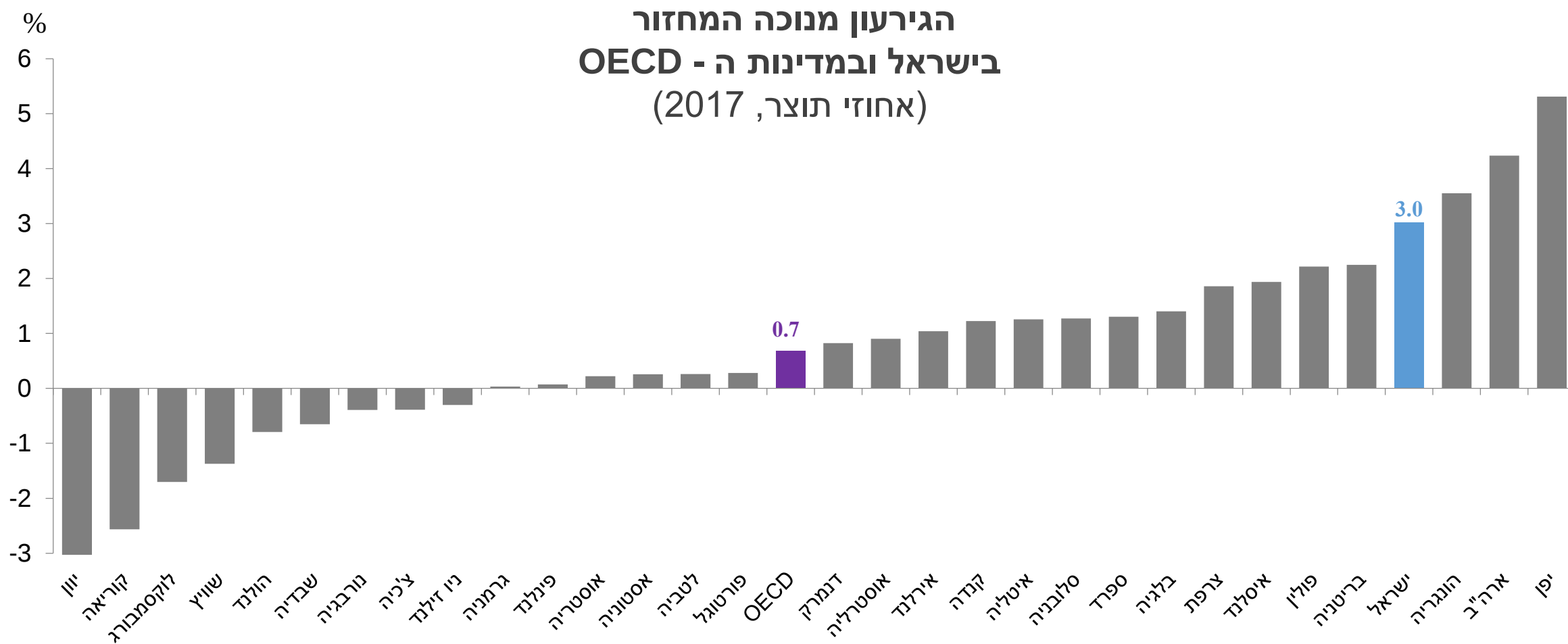
ציפיות Forward לאינפלציה מהשנה החמישית עד השנה העשירית

ריבית בנק ישראל תומכת בעליית האינפלציה ובפעילות הכלכלית

ריבית בנק ישראל וריביות הצל של
ה-Fed וה-ECB,
ספטמבר 2004 עד מאי 2018

המדיניות התקציבית מרחיבה ותומכת בפעילות הכלכלית

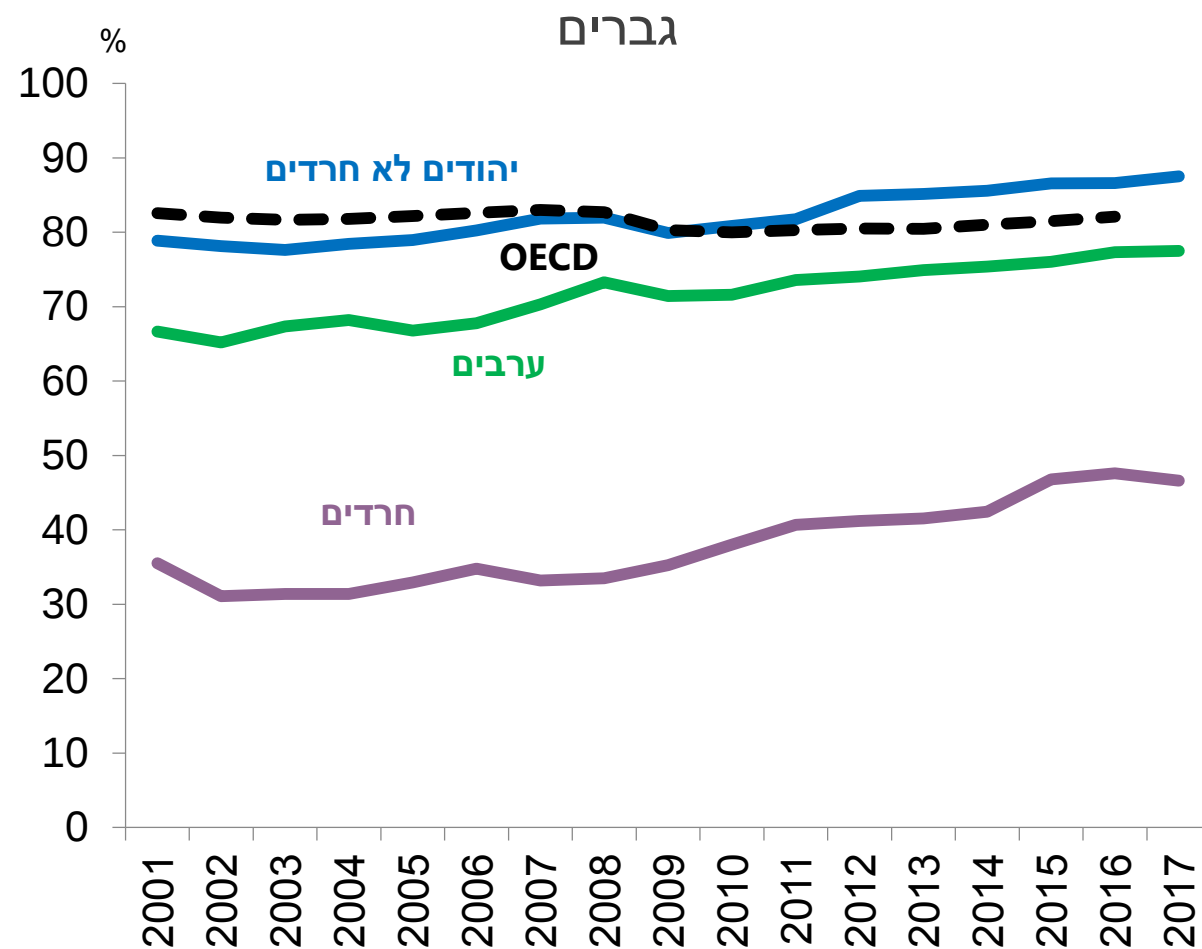
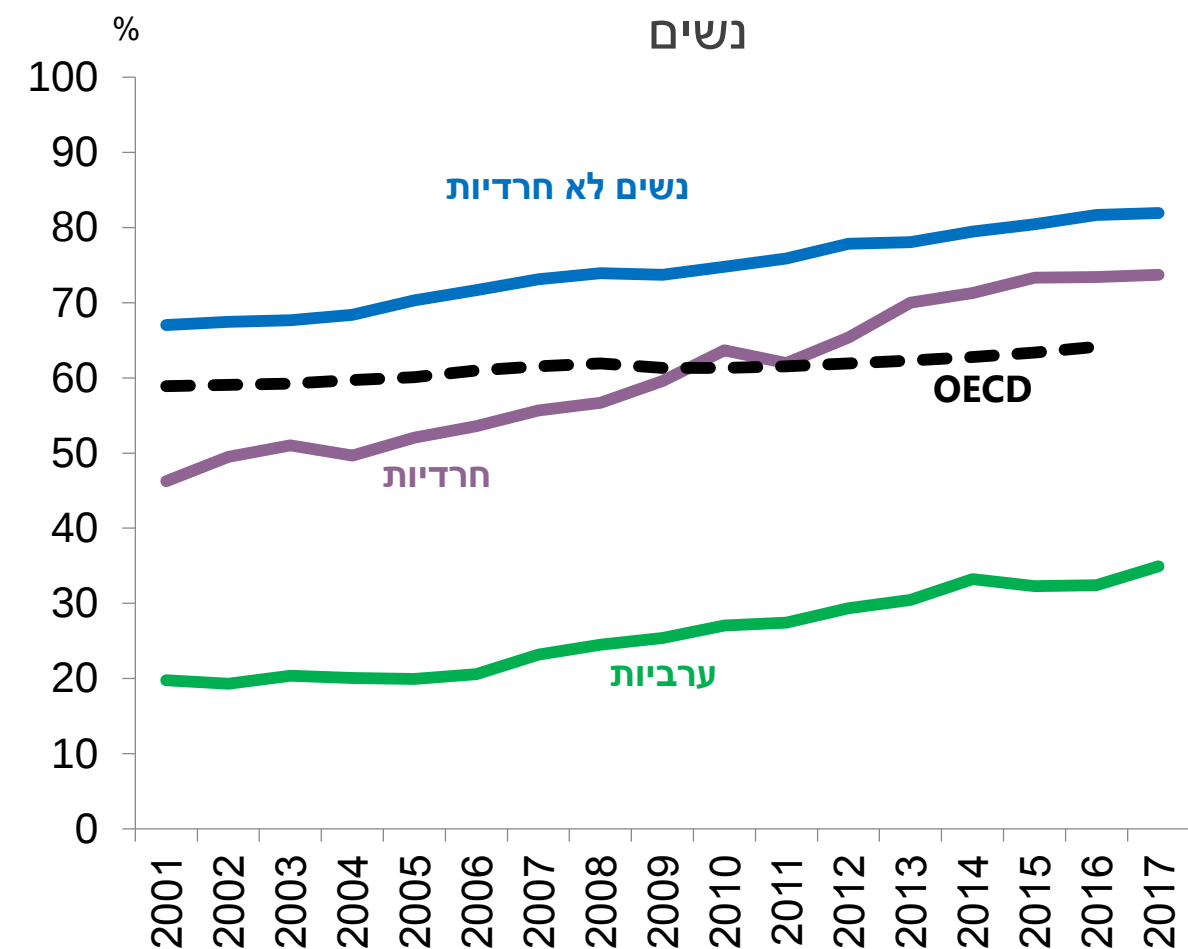

צמיחה, תעסוקה,
פערים ועוני:
מאין באנו ולאן אנחנו
הולכים

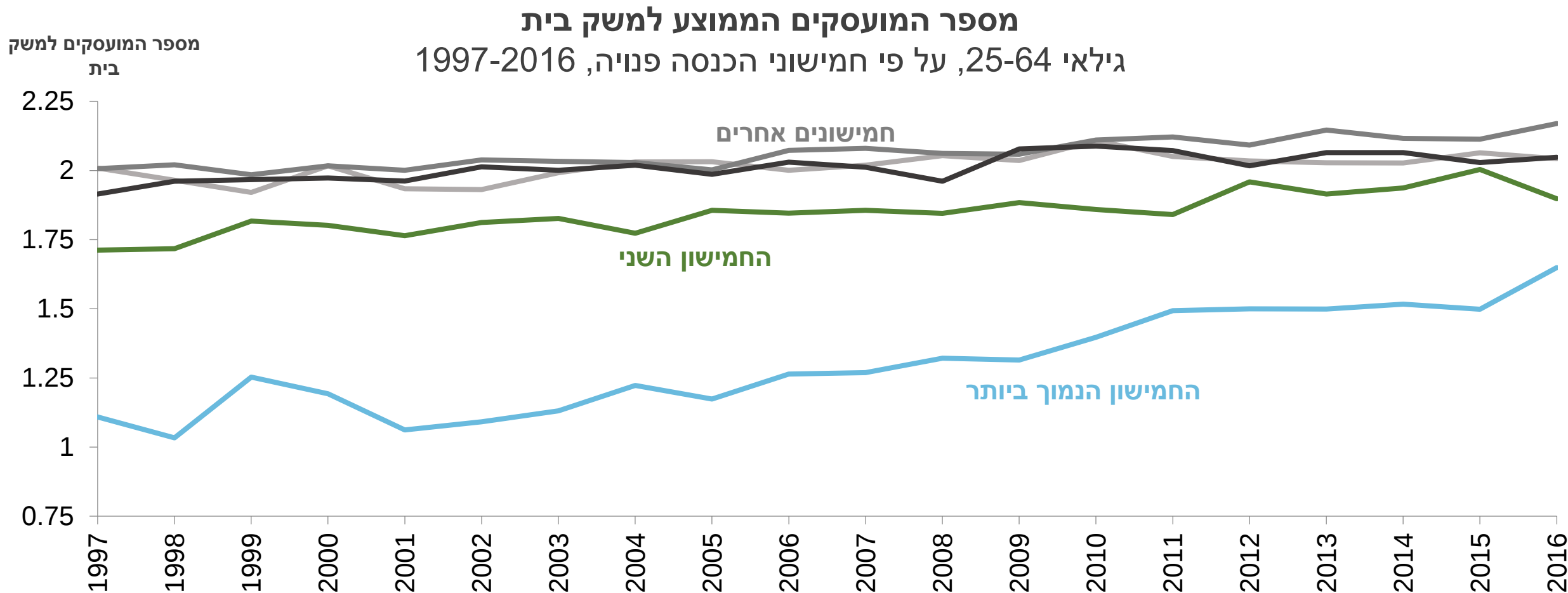
שיעור התעסוקה גדל בקרב כל קבוצות האוכלוסייה, אולם נותרו פערים גדולים ביניהן

שיעור תעסוקה לפי קבוצת אוכלוסייה ומגדר, 2001-2017, גילאי 25-64

מקור: למ"ס, OECD

העלייה בשיעורי התעסוקה הינה המשמעותית ביותר בקרב חמישון ההכנסה הנמוך ביותר

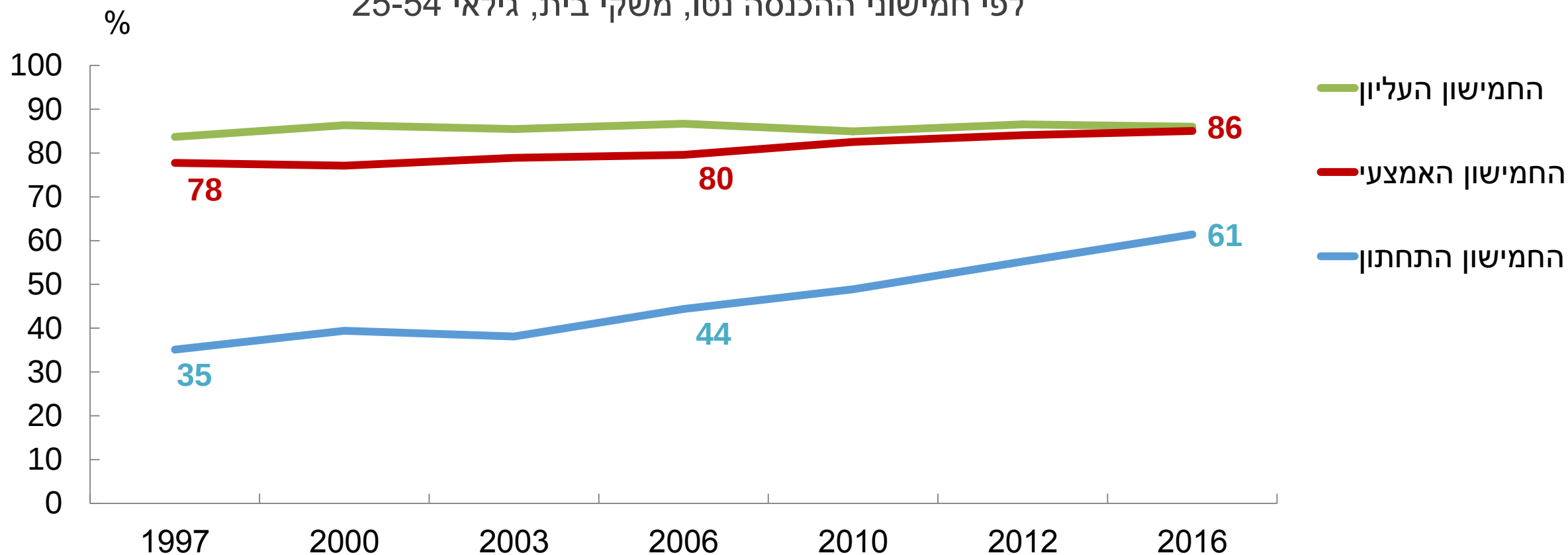

* כולל משרות חלקיות

המקור: עיבודי בנק ישראל לסקרי כוח אדם של הלמ"ס (דו"ח בנק ישראל 2017, עמ' 191)

בקרב החמישון התחתון, משקל ההכנסה מהעבודה בסך ההכנסה נטו עלה באופן ניכר

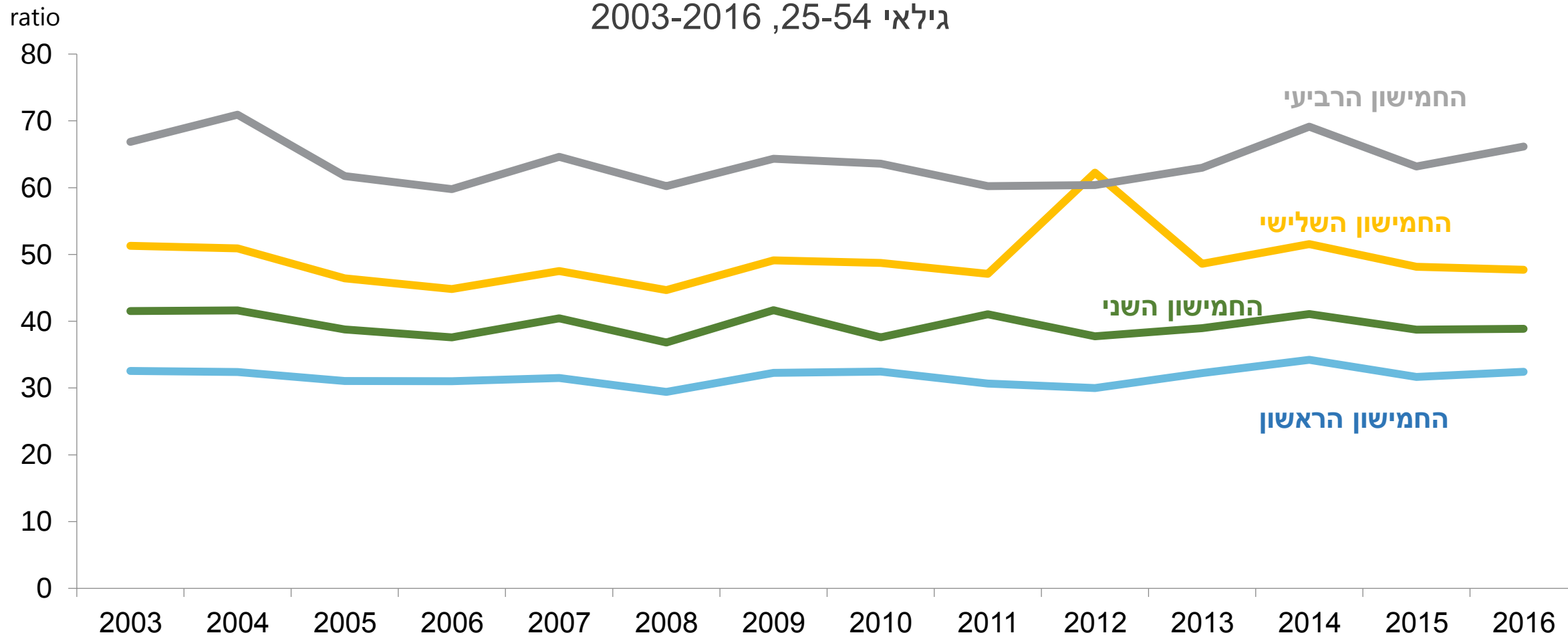
ההכנסה מעבודה כאחוז מסך ההכנסה נטו לנפש תקנית,
לפי חמישוני ההכנסה נטו, משקי בית, גילאי 25-54

המקור: עיבודי בנק ישראל לסקרי כוח אדם של הלמ"ס (דו"ח בנק ישראל 2017, עמ' 192)

פערים גדולים בין החמישונים בשכר לשעה, שאינם מצטמצמים

היחס בין השכר לשעה בכל חמישון לעומת החמישון העליון
 גילאי 25-54, 2003-2016

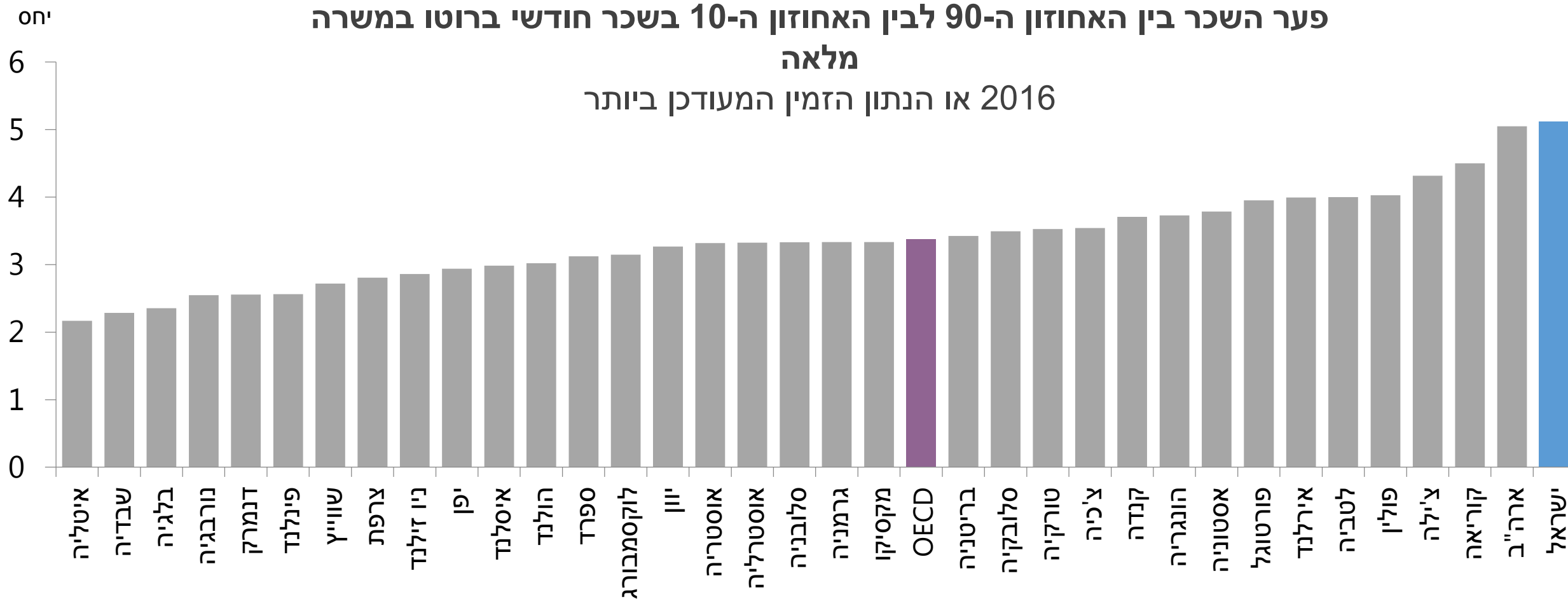

המקור: עיבודי בנק ישראל לסקרי כוח אדם של הלמ"ס (דו"ח בנק ישראל 2017, עמ' 192)

פער השכר למשק בית בין העשירון העליון לעשירון התחתון גבוה בהשוואה בינלאומית

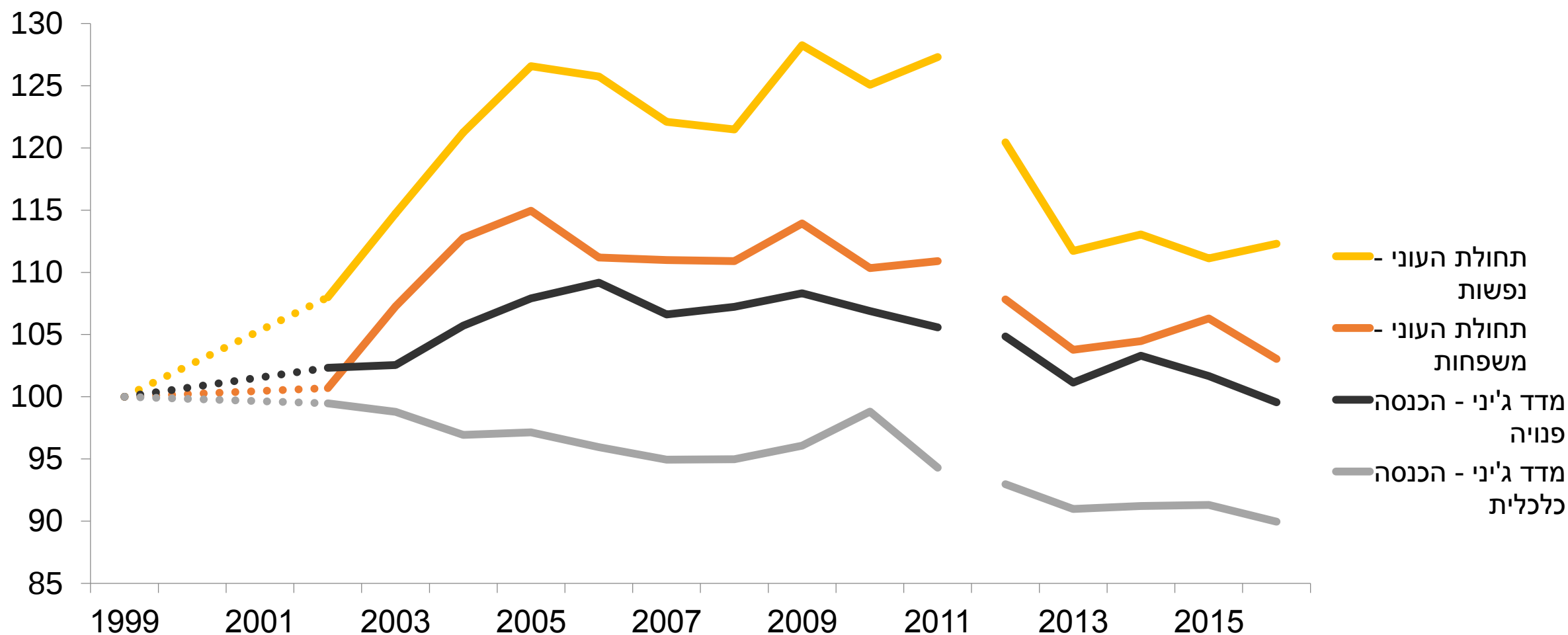
פער השכר בין האחוזון ה-90 לבין האחוזון ה-10 בשכר חודשי ברוטו במשרה מלאה

2016 או הנתון הזמין המעודכן ביותר

*נתוני ישראל מבוססים על עיבודי בנק ישראל לסקר הוצאות של למ"ס עבור הכנסה ברוטו מעבודה שכירה לעובדים במשרה מלאה בגילאי 25-64

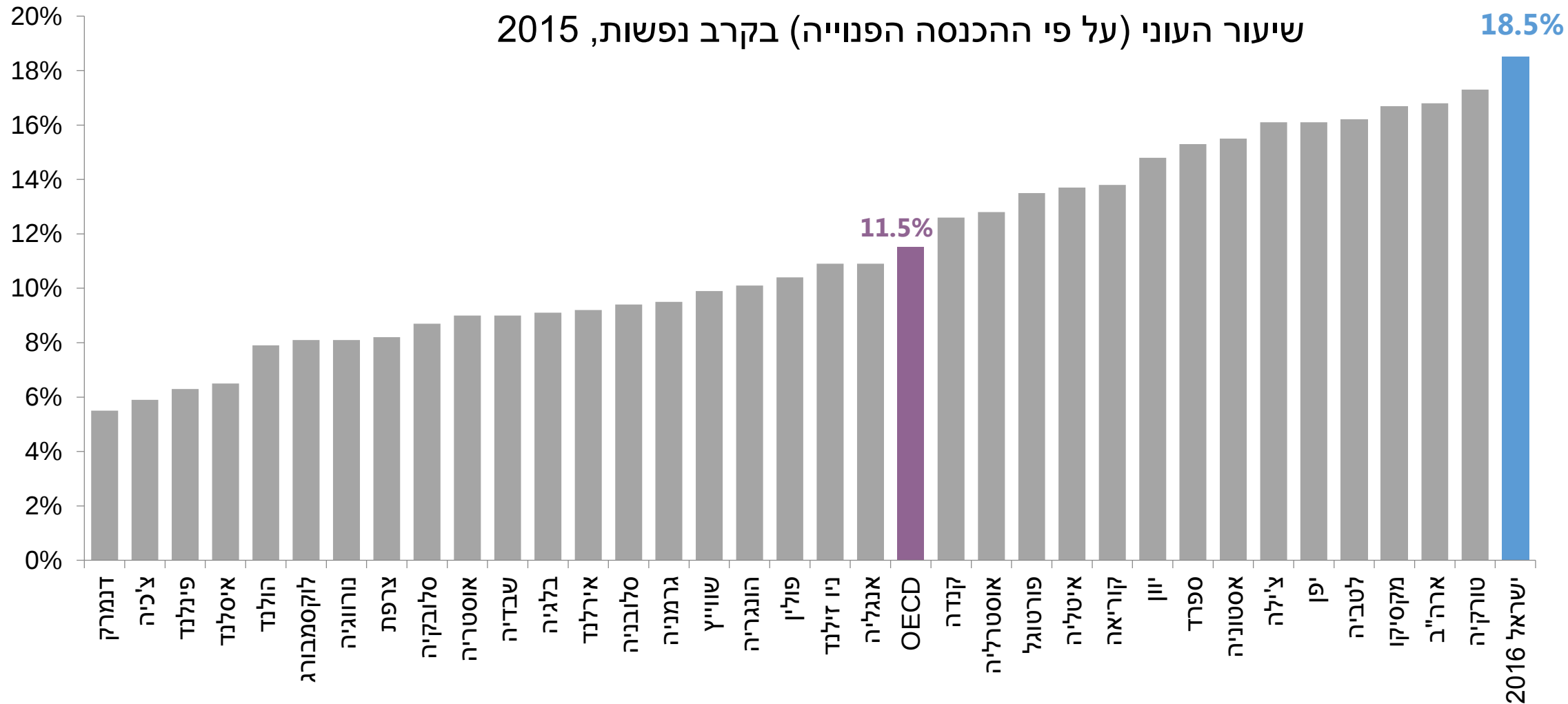
מדדי עוני ואי-שוויון נבחרים, 1999-2016

שיעור העוני בקרב נפשות הגבוה ביותר בקרב מדינות ה-OECD

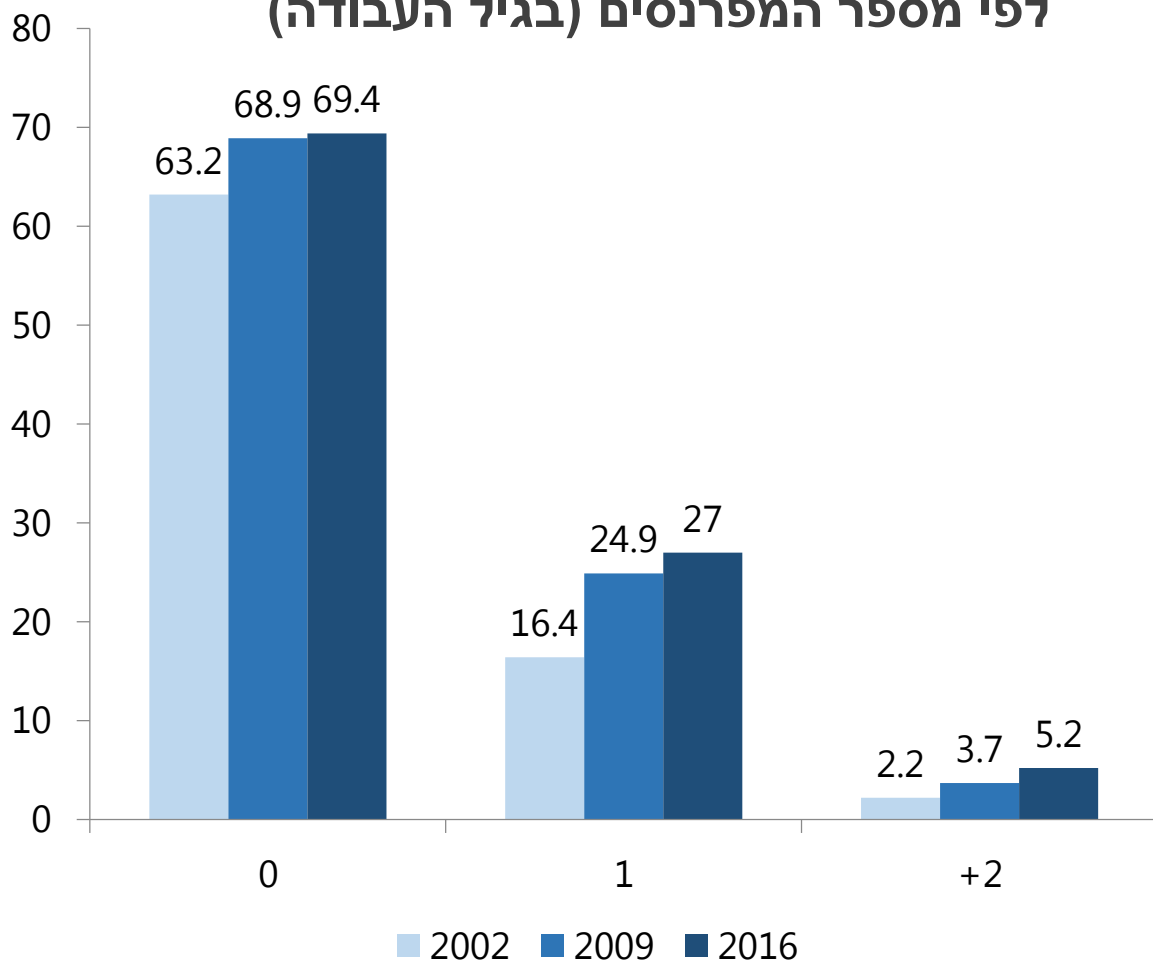

שיעור העוני (על פי ההכנסה הפנויה) בקרב נפשות, 2015

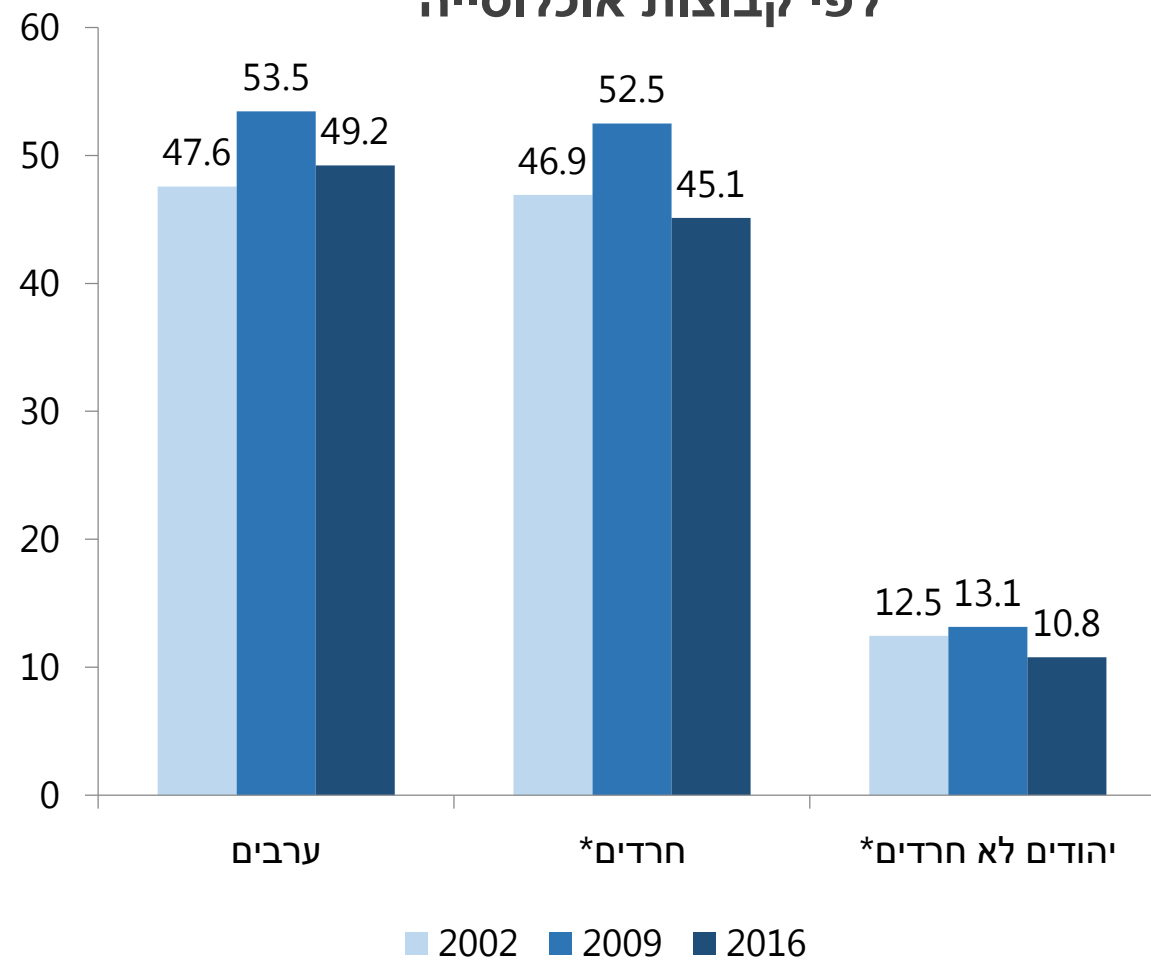

תחולת העוני בקרב משקי בית

לפי מספר המפרנסים (בגיל העבודה)

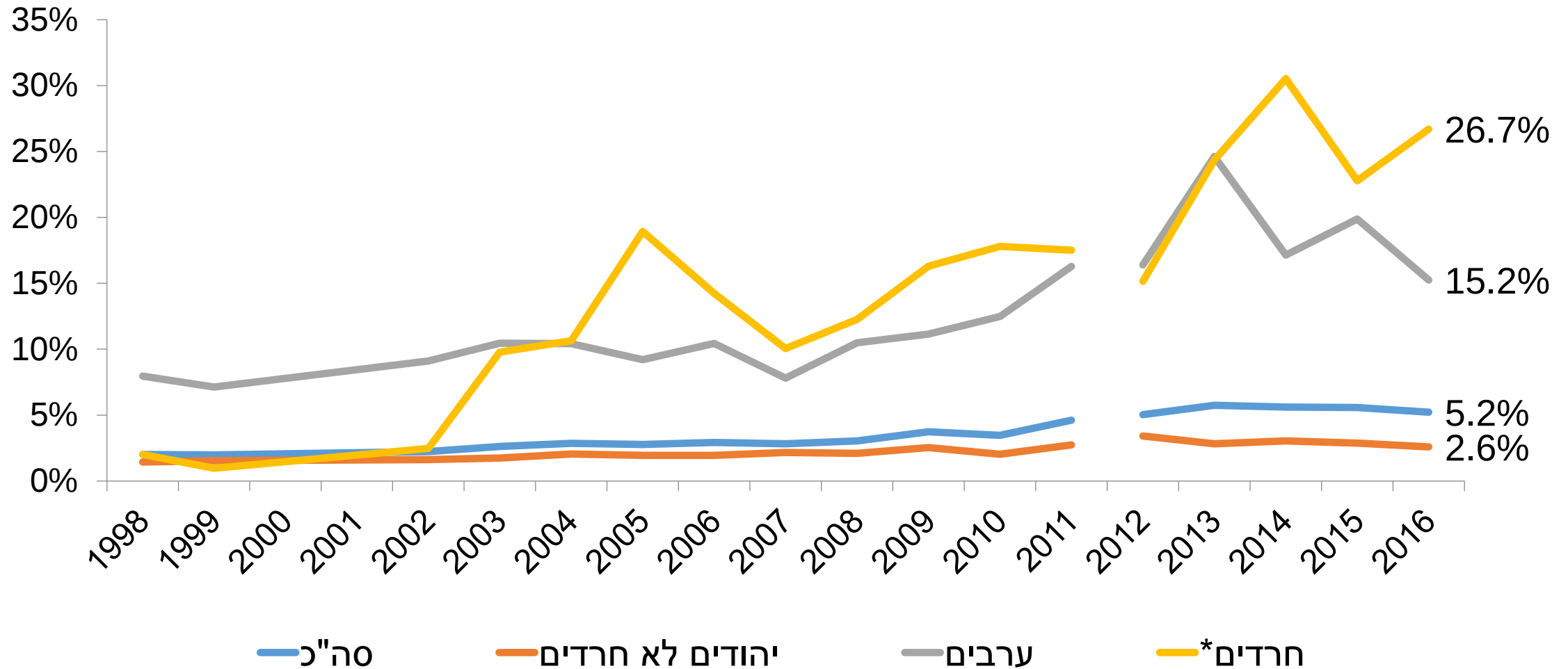

לפי קבוצות אוכלוסייה

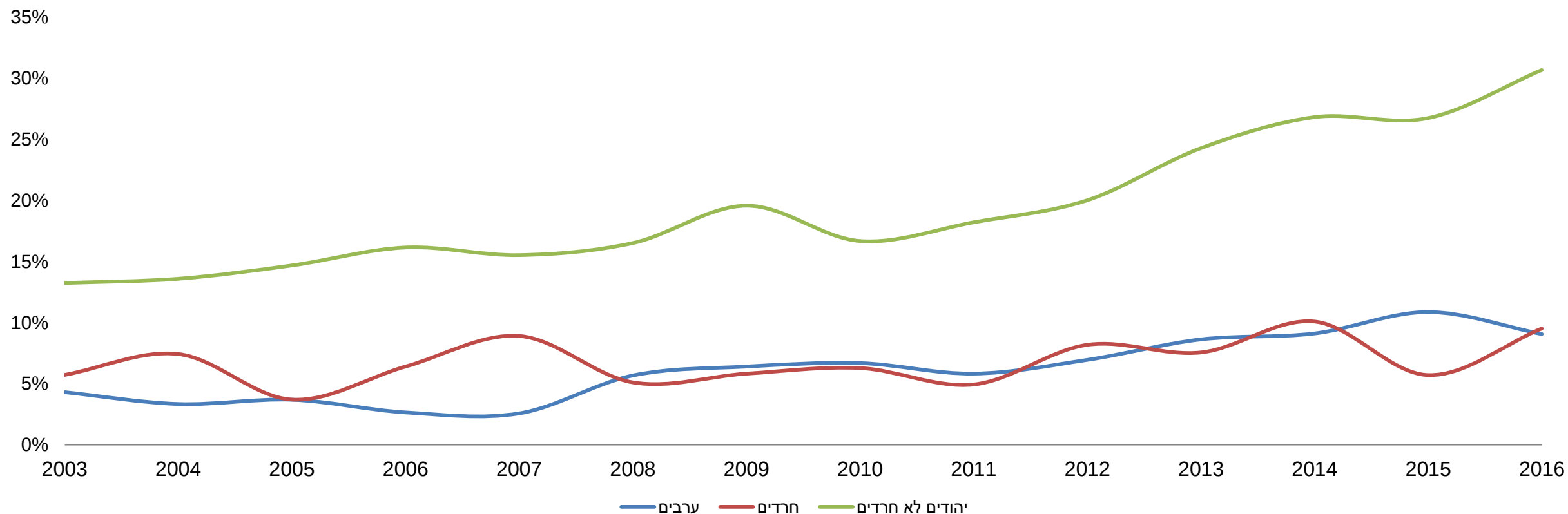
מקור: עיבודי המוסד לביטוח לאומי על נתוני הלמ"ס

תחולת העוני של משפחות עם שני מפרנסים – לפי קבוצות אוכלוסייה, 1998-2016

חל גידול בשיעור האקדמאים מבין העניים

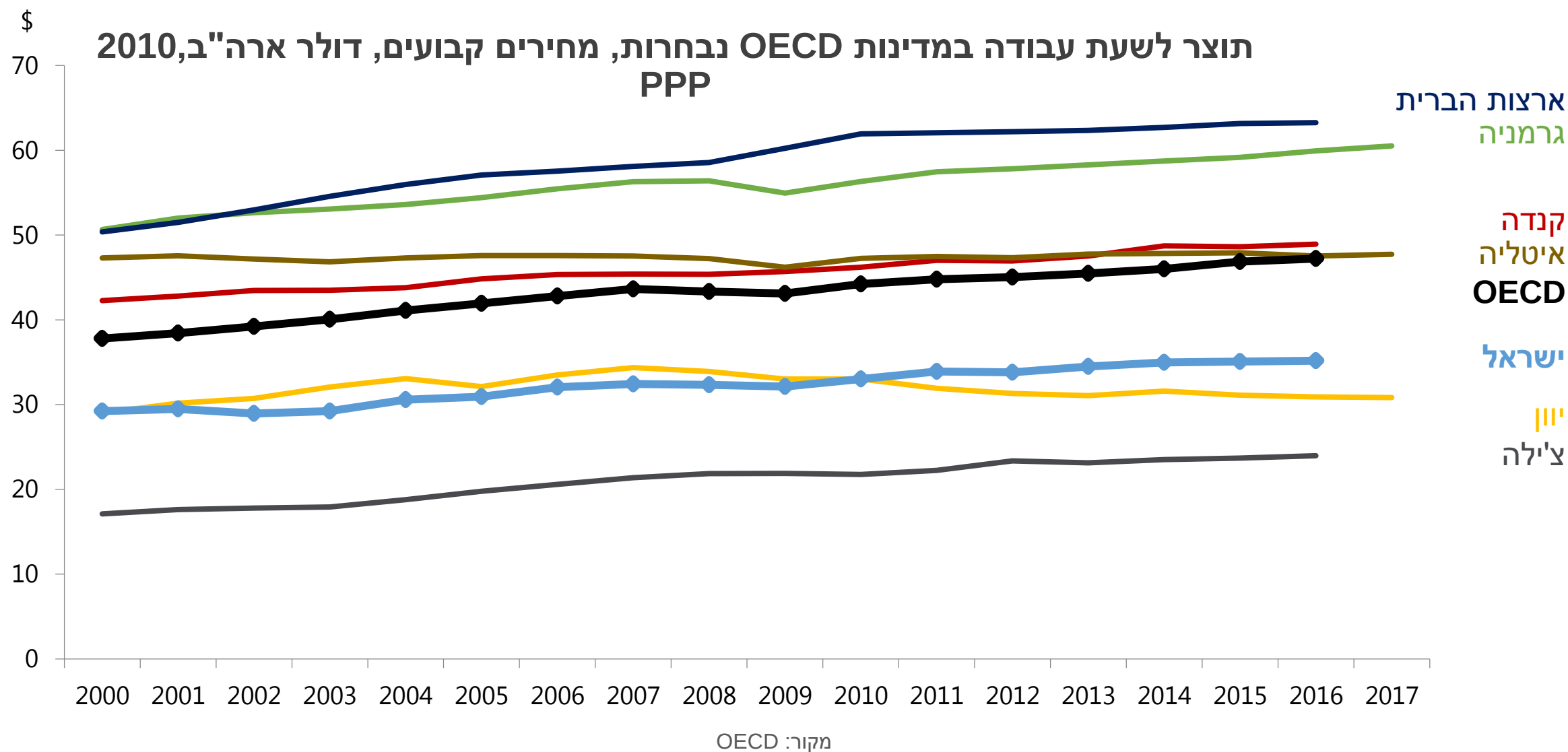
שיעור האקדמאים מבין העניים בכל קבוצת אוכלוסייה (25-64)

מקור: למ"ס ועיבודי בנק ישראל

אתגר הפריון והשכר

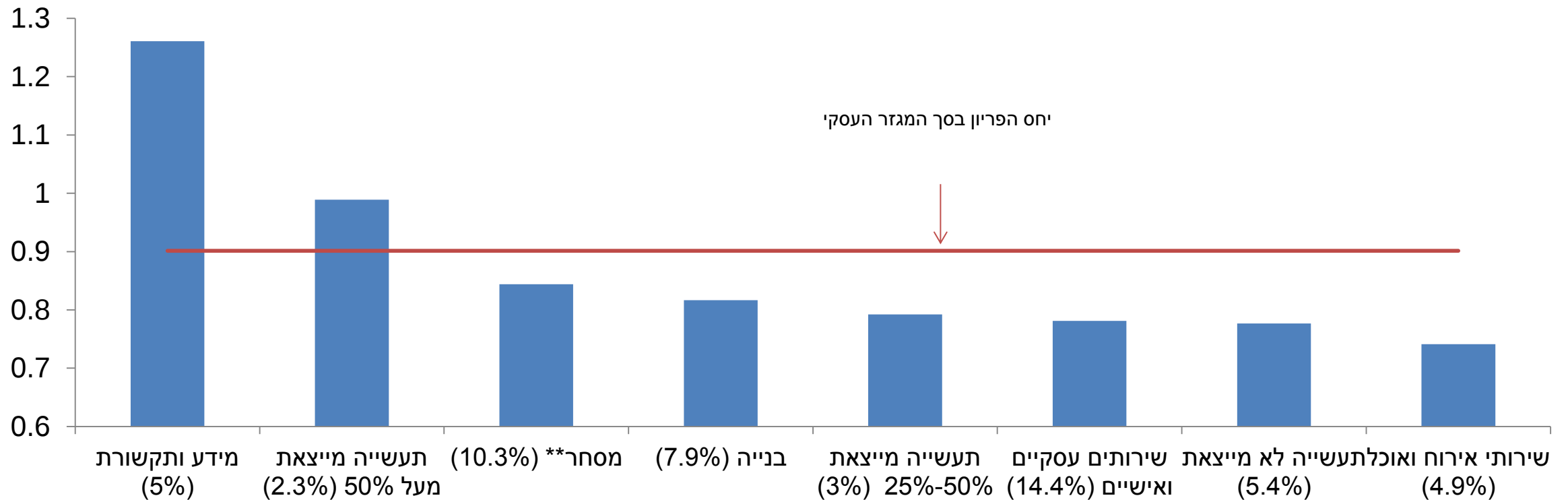
ישראל אינה סוגרת את פער הפריון

הפיגור בפריון העבודה של ישראל בולט בענפים שאינם מאופיינים ביצוא משמעותי

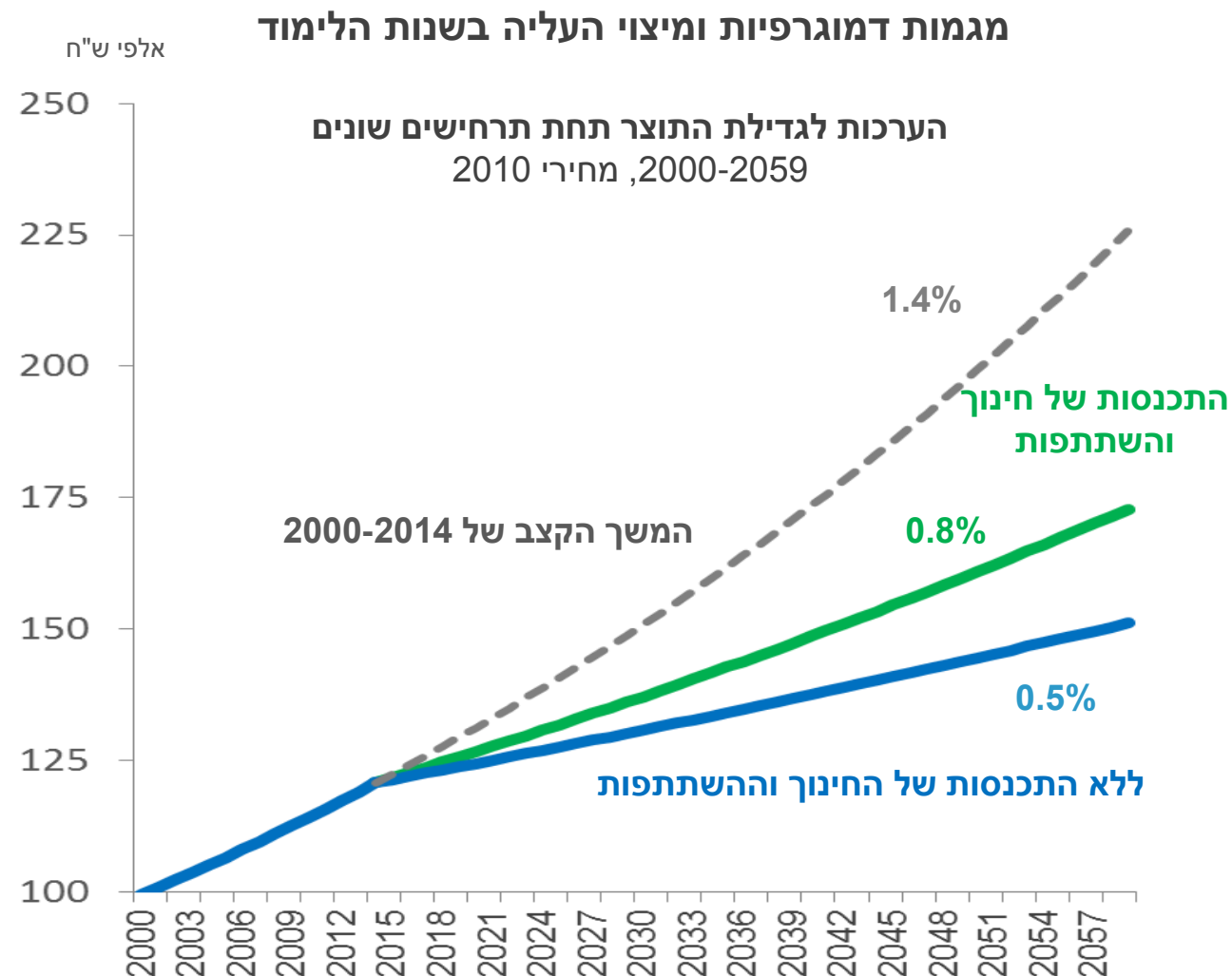
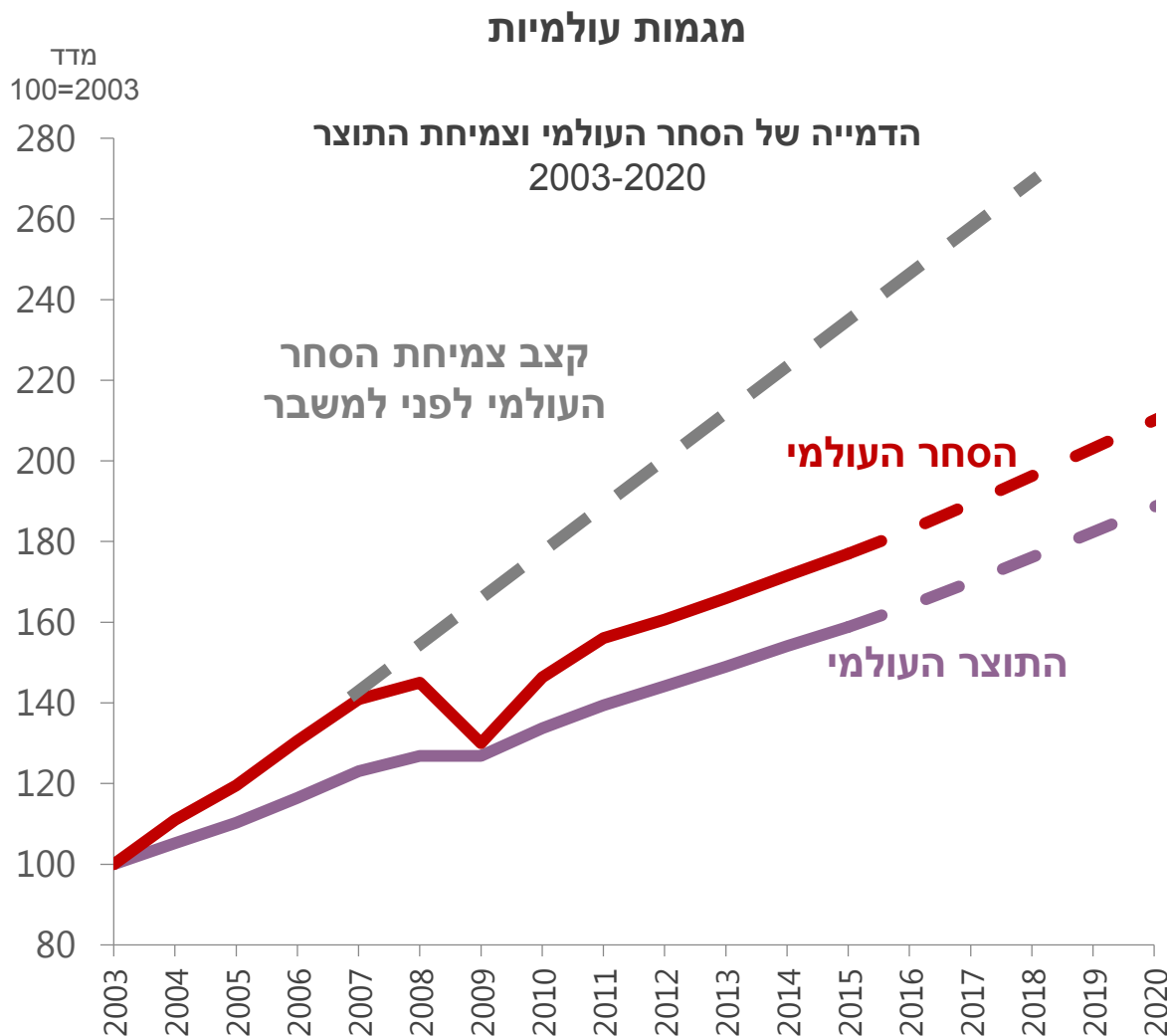

יחס הפריון של ענפים ראשיים ומצרפים ענפיים מול ה-OECD*, שנת 2014

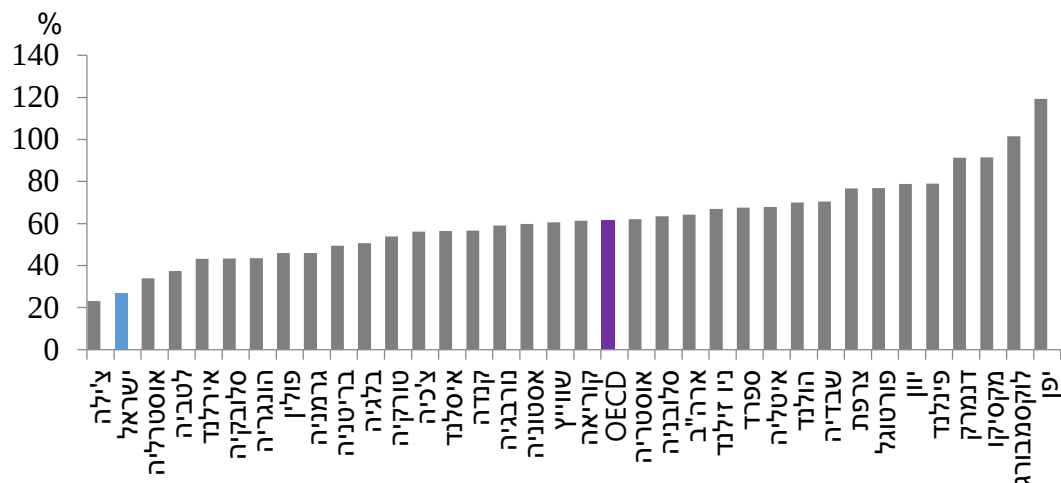
*לא כולל את צ'ילה, איסלנד, יפן, קוריאה, לוקסמבורג, אוסטרליה, קנדה, אירלנד, ניו זילנד וטורקיה בשל העדר נתונים.
**לא כולל מסחר בכלי רכב ותיקונם.

כוחות נגדיים לצמיחה העתידית

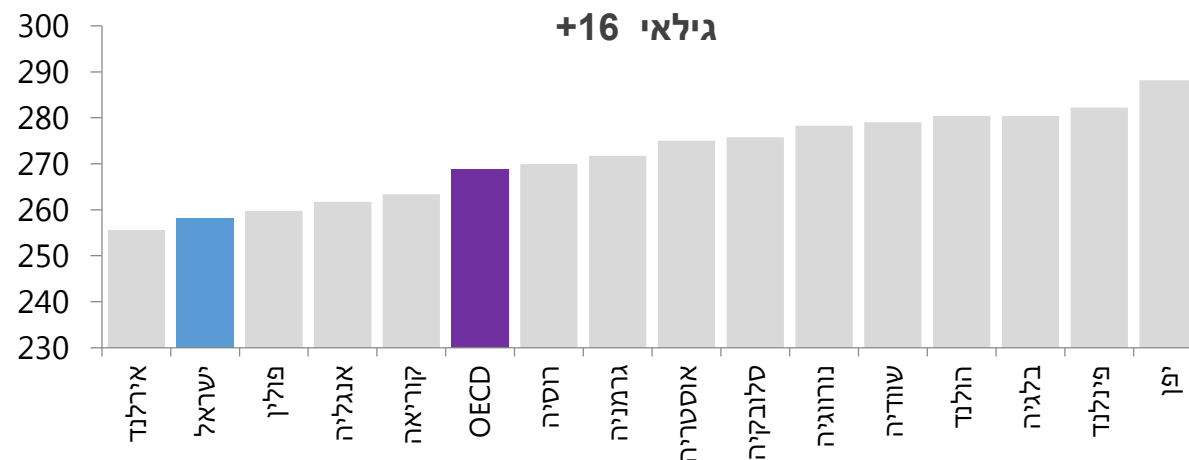

הפערים בפריזון נובעים מנחיתות בכישורים ובתשתיות, ומרגולציה מכבידה יתר על המידה

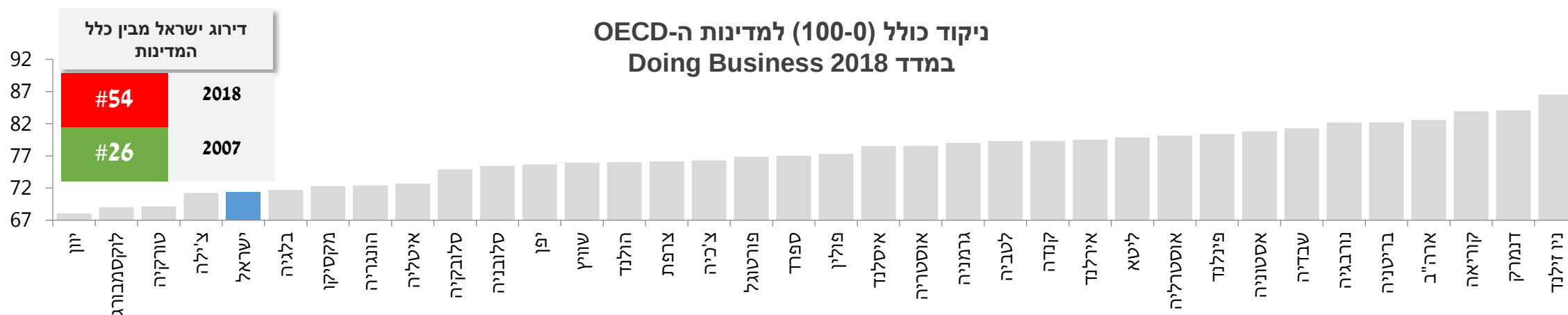
מלאי הון ציבורי* באחוזי תוצר, 2015

סקר המיומנויות הבינלאומי PIAAC 2014
ישראל ומדינות ה-OECD
גילאי +16

ניקוד כולל (0-100) למדינות ה-OECD
במדד Doing Business 2018

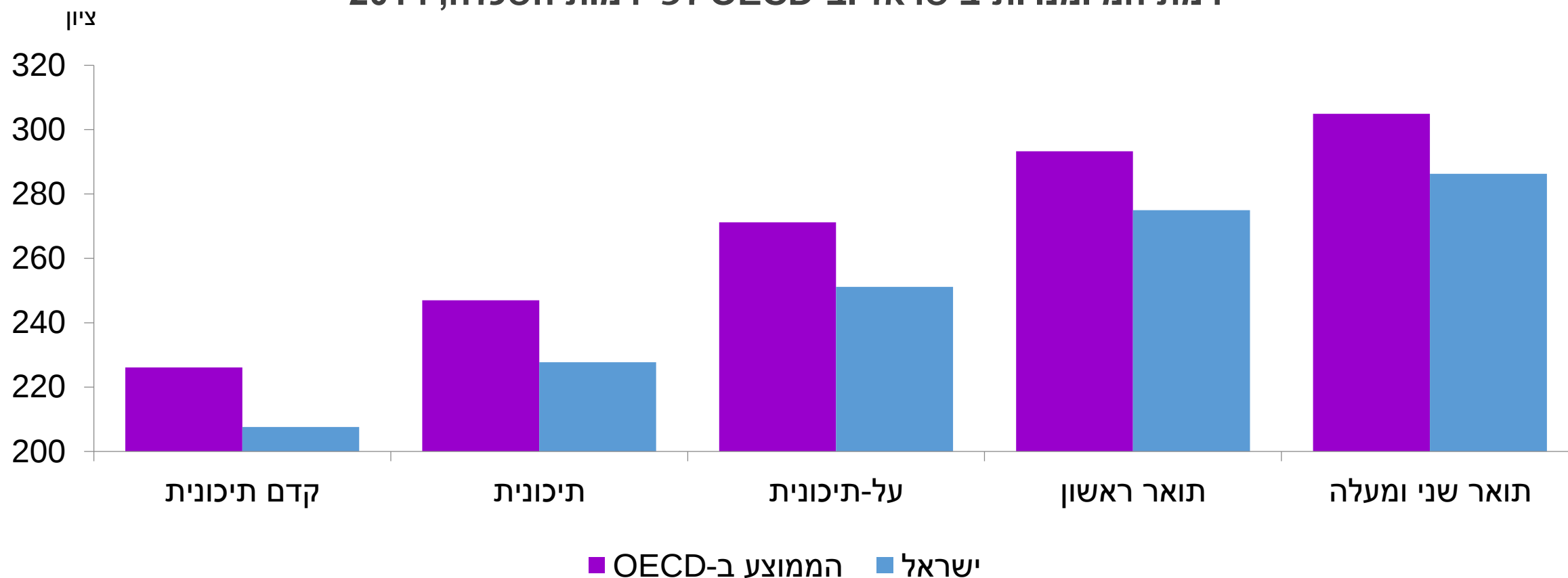

*מלאי הון הציבורי מתייחס בעיקר לתשתיות

מקור: OECD, IMF, Doing Business

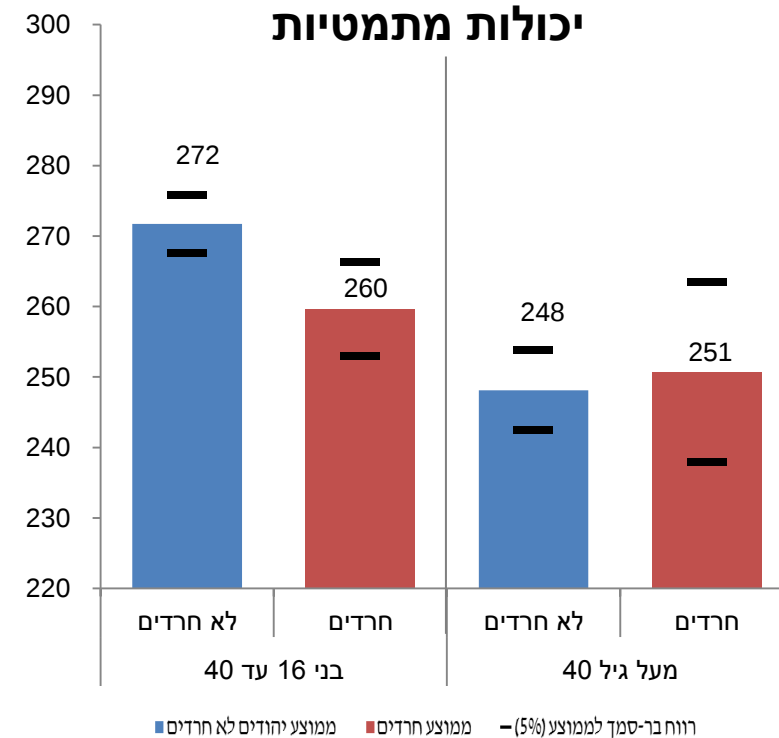
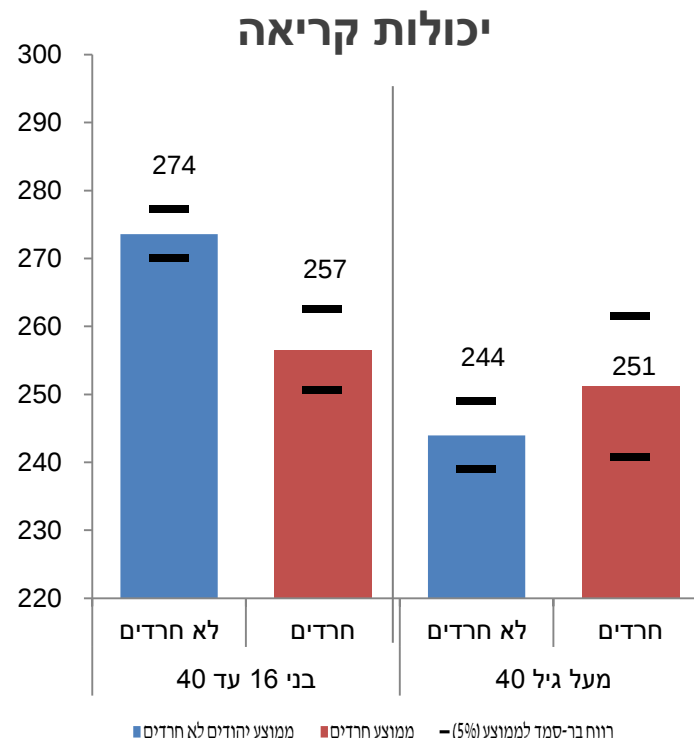
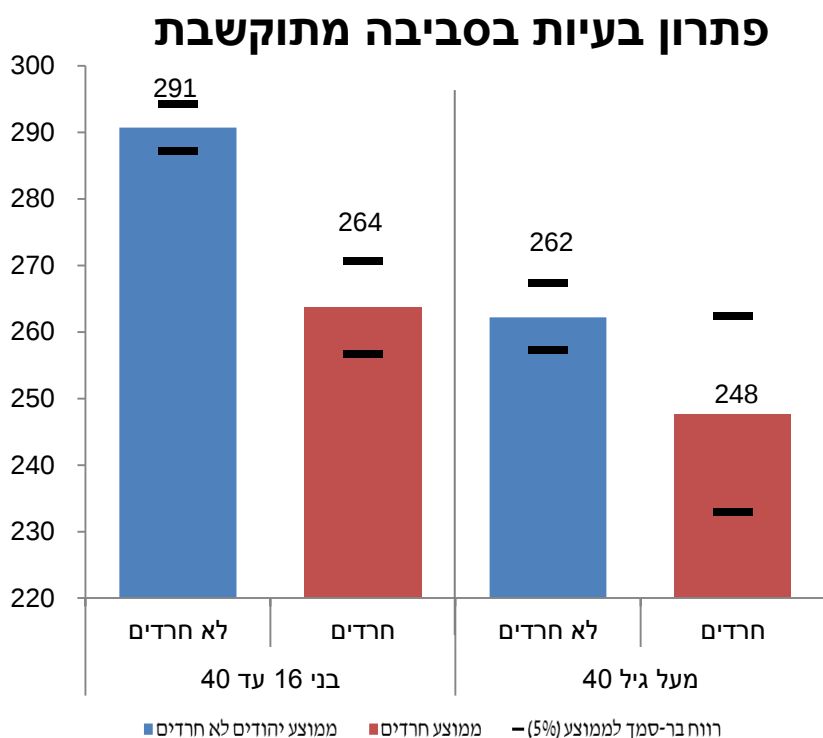
פערי המיומנויות בין ישראל למדינות ה-OECD קיימים בכל רמות ההשכלה

רמת המיומנויות בישראל וב-OECD לפי רמות השכלה, 2014

לגברים החרדים הצעירים מיומנויות יסוד נמוכות יותר בממוצע מאשר לגברים יהודים לא חרדים

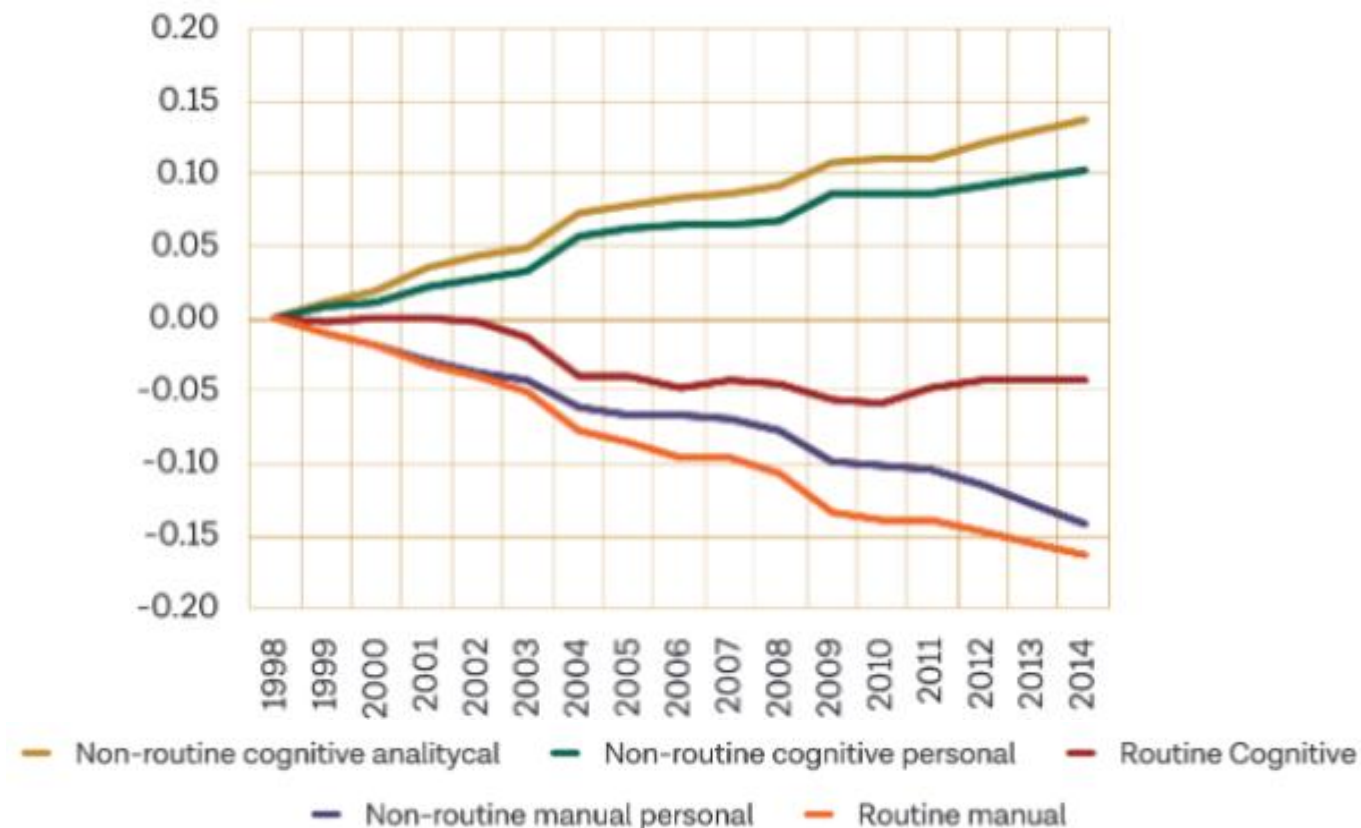
ציונים ממוצעים במבחנים מיומנויות בסיס: גברים יהודים, חרדים מול לא-חרדים לפי גיל

ירידה בביקוש לעובדים בעלי כישורים נמוכים ועלייה בביקוש לעובדים בעלי כישורים גבוהים במדינות אירופה

Occupation-specific task intensities, aggregated for each country and standardized over time. Northern, Southern and continental EU 1998-2014 .

העלאת הפריון הינה המפתח לתמיכה בצמיחה מכלילה ובת-קיימא

שיפור ההון האנושי: חינוך והכשרה מקצועית

- הגידול במספר שנות הלימוד קרוב למיצוי; יש לשפר את איכות החינוך ולהקנות מיומנויות יסוד לכולם.
- על מערכת החינוך לפעול להקניית כישורים ומיומנויות כמו למידה עצמית, פתרון בעיות, יצירתיות, וחשיבה ביקורתית.
- לנוכח ההישגים הנמוכים במיוחד של תלמידים מרקע חלש, וההוצאה הנמוכה לתלמיד במונחי PPP בהשוואה בינלאומית, יש מקום לתוספת תקציב שתמוקד בהעדפה מתקנת ללא פגיעה ביתר התלמידים.
- תוספת שעות הוראה בד בבד עם תמרוץ מורים איכותיים ללמד בפריפריה (הגיאוגרפית והחברתית) הן דרכים יעילות לשיפור ההישגים של תלמידים מרקע חלש.

שילוב אוכלוסיות בשוק העבודה: מדיניות פעילה בשוק העבודה והתאמת כלי המדיניות לכל קבוצה

הסרת חסמים לצמיחה ולפריון

- תכנון ארוך טווח והסרת חסמים להשקעה בתשתיות (ובראשן בתחבורה ציבורית במטרופולינים).
- שיפור הרגולציה וצמצום הבירוקרטיה.
- קידום תחרות היכן שנדרש.
- קידום רפורמות (נמלים, חשמל, תעשיית הגז והאנרגיה).

צמצום העוני בקרב בעלי יכולת תעסוקה/כושר השתכרות מוגבלים

- חשוב לעודד תעסוקה גם בקרב אוכלוסיות שיכולת התעסוקה שלהם מוגבלת, באמצעות תמריצים מתאימים, ובפרט, הפחתת המס הגלום בהטבות לבעלי מוגבלויות המונע הגדלת היצע העבודה; בנוסף, חשוב להעלות את גיל הפרישה ולעודד תעסוקת מבוגרים.
- בעלי כושר עבודה /השתכרות נמוכים בגיל העבודה:
 - העלאת מענק העבודה (מס הכנסה שלילי)
 - שיפור שירותי ההכשרה וההשמה
 - שיפור דמי אבטלה שיאפשרו תהליכי חיפוש עבודה מתאימה
 - שיפור גמלת הבטחת הכנסה לצד שיפור מבחני מסוגלות תעסוקתית
- קשישים:
 - התאמת גיל הפרישה לעלייה בתוחלת החיים,
 - העלאת גיל הפרישה לנשים בהדרגה, והשוואתו לגיל הפרישה של גברים
 - בטווח הארוך—חוק פנסיה חובה פועל לצמצום העוני אצל קשישים; בטווח הקצר, העלאת השלמת ההכנסה לקשישים בעלי הכנסה נמוכה (שלא צברו זכויות פנסיוניות מספקות)

וכאן, אני חוזרת למסרים שעליהם דיברתי גם במפגשים הקודמים:

יש לנצל את מצבו הטוב של המשק הישראלי כדי להידרש לטיפול באתגרי הטווח הארוך
שיתרמו לצמיחה מאוזנת יותר, בת קיימא ומכלילה

לנוכח המגמות הגלובליות והמקומיות שיכבידו על הצמיחה בשנים הבאות מתחדד הצורך
במדיניות לעידוד הפריון וצמצום ההשפעות הממתנות של תהליכים אלו

הטווח הארוך כבר כאן!
ככל שנקדים לאמץ תכנית אסטרטגית ממוקדת בנושאים אלו, כך נוכל להתמודד עם האתגרים
ולמצות את הפוטנציאל של המשק

תודה!